

?Com es pot reclamar el pagament de les pensions d'aliments dels fills?

Quan es dicta una sentència on es reconeix que el progenitor/a ha d'abonar mensualment als fills una pensió alimentària, en principi, aquesta obligació s'ha de complir voluntàriament, però què passa si això no es fa? En el nostre ordenament jurídic hi ha dues vies per fer efectiu aquest dret:

a) La via penal, que consisteix a interposar una querella perquè s'ha produït un delicte d'impagament de pensió d'aliments. Si la sentència surt condemnatòria per a l'infractor, la pena pot ser de presó de 3 mesos a 1 any o bé una multa de 6 a 24 mesos. Perquè es produeixi el delicte ha de deixar de pagar la pensió durant 2 mesos consecutius o bé 4 mesos no consecutius.

b) La via civil, que consisteix a interposar una demanda civil explicant que hi ha una sentència on es reconeix el dret d'aliments i l'obligació d'abonar-los i no s'ha fet. Llavors el que fa el jutjat és dictar una resolució demanant que s'executi, que es faci complir el pagament, i la part que ha instat la demanda ha de designar béns de l'obligat perquè se li puguin embargar: comptes bancaris, nòmina, pensió de jubilació o de qualsevol altre tipus.

La via civil és més emprada habitualment que la via penal. Ens hi referirem explicant les característiques més importants:

1- No cal esperar un nombre determinat de mesos en què no s'hagi abonat la pensió; des del moment que hi ha l'incompliment del primer mes, ja es pot reclamar; el que passa és que, per motius pràctics i econòmics, generalment se sol esperar uns mesos, ja que en algunes ocasions pot haver-hi un retard en algun mes i després s'ha anat pagant amb puntualitat.

2- Des del moment que s'interposa la demanda ja comencen a córrer els interessos de demora del pagament de la pensió.

3- En la demanda s'inclou no només els mesos que estan pendents de pagar-se en el moment de presentar-la sinó que es demana sempre que s'acumulin totes les mensualitats que es deixin d'abonar fins a la finalització del procediment i a aquesta quantitat que és la principal de la demanda s'hi afegeix el càlcul dels interessos mes a mes de les mensualitats no pagades i també una quantitat que sol ser del 30% del principal per costos. És a dir, com que la part contrària no abona unes mensualitats que són obligatòries per llei, la mateixa llei diu que quan la part contrària perd el procediment, aquesta ha de pagar a la demandant les costes processals, que són els honoraris d'advocat i procurador, a més a més dels honoraris d'aquests professionals que ha contractat per fer front a la demanda que li han interposat.

4- Al jutjat se li demana la relació de tots els béns que estan a nom del demandat i que se li embarguin per poder pagar les mensualitats que es deuen. En aquest procediment com que l'obligació de pagar els aliments als fills té una naturalesa i importància especial, no es poden deixar als fills sense manutenció; es pot embargar el sou del progenitor/a que no paga inclús en la seva totalitat o en el percentatge que el jutge ho consideri adient, fins i tot si no arriba al salari mínim interprofessional, també se li pot embargar aquest en una part o en la seva totalitat, cosa que no passa en qualsevol altre procediment judicial per reclamar deutes. També es poden embargar pensions no contributives, ajudes econòmiques de qualsevol tipus, subsidi d'atur, etc.

5- Hi ha un termini màxim per reclamar judicialment les pensions no abonades. Arreu de l'estat

espanyol és de 5 anys des que es produeix l'impagament de la primera mensualitat i a Catalunya el termini és de 3 anys. Posem un exemple: Si des de febrer de 2020 no s'abona la pensió alimentària i nosaltres, aquí a Catalunya, presentem la demanda al mes de maig de 2023, podem reclamar a partir de maig de 2020 però no els mesos de febrer, març i abril; per això és cabdal poder acreditar documentalment els mesos pagats, ja sia a través de llibreta bancària o apunts bancaris que ens baixem per internet, comprovants del caixer automàtic, o inclús rebuts signats indicant les dades d'identificació d'ambdues parts i signades per aquestes (DNI, nom i cognoms, concepte, mes i any).

6- Si acabat aquest procediment, es produeix més endavant un altre cas d'impagament es pot tornar a interposar una altra demanda civil, sense limitació de vegades, ja que es tracta de procediments diferents encara que l'objecte sigui el mateix: el no abonar la pensió alimentària.

7- Una qüestió a tenir en compte: per evitar possibles demandes posteriors, si no podem fer front al pagament dels aliments en la quantia que estava estipulada per sentència i es pot acreditar que les circumstàncies no són les mateixes de quan es va dictar aquesta sentència (per exemple, el fill té menys despeses d'estudis, la situació del progenitor obligat al pagament està ja jubilat etc.) cal pensar a interposar una demanda de modificació d'efectes de sentència de divorci, guarda i custòdia etc. perquè si se'ns reconeix i es redueix la pensió ens evitarem potser una altra demanda. Per aquest supòsit, aconsello consultar el meu article que sobre aquest tema es va publicar el mes d'abril passat.

8- Quan reclamem les pensions impagades, també s'inclou en la demanda l'increment del cost de la vida (IPC) anual; és a dir que si es reclamen pensions de més d'un any s'haurà d'afegir mensualment aquest increment i finalment també haurem de tenir en compte que també hem d'incloure, en el cas de no ser abonades, les despeses extraordinàries dels 3 últims anys a Catalunya i 5 anys arreu de l'estat espanyol, que comprenen: despeses mèdiques de mútua, privades, ulleres, llibres de text, uniformes, colònies i classes extres, que per llei correspon pagar a cadascun dels progenitors a mitges.